

doi: 10.3935/rsp.v26i3.1668

7. EMES-OVA MEĐUNARODNA ISTRAŽIVAČKA KONFERENCIJA O SOCIJALNOM PODUZETNIŠTVU: ODRŽIVI RAZVOJ KROZ SOCIJALNO PODUZETNIČKU, ZADRUŽNU I DOBROVOLJNU AKCIJU

Sedma po redu EMES-ova međunarodna istraživačka konferencija o socijalnom poduzetništvu ovaj put održana je u suorganizaciji EMES-a¹, EMPOWER-SE COST akcije², FairShares Instituta za zadružno socijalno poduzetništvo (FSI)³ i Centra za regionalnu ekonomsku i socijalnu suradnju (CRESR)⁴ na sveučilištu Sheffield Hallam (Sheffield, Velika Britanija) na kojem se ujedno konferencija i održala od 24. do 27. lipnja 2019. godine.

Tema ovogodišnje konferencije odražavala je glavno pitanje – »Koja je uloga socijalnog poduzetništva, zadruga i dobrovoljnih akcija u rješavanju, podrivanju i transformaciji održivog razvoja?«⁵ U toj perspektivi razmatralo se više tema od koji su neke bile siromaštvo i nejednakost; kvaliteta života; okoliš i eko-sustavi i upravljanje održivim gospodarstvima. Kako bi se raspravilo o različitim područjima i disciplinama, konferencija je bila usmjerena na deset tematskih blokova. Njih ćemo ukratko opisati kako ne bismo ulazili u pojedinačna izlaganja koja su bila brojna, s obzirom da tradicionalno EMES konferencije posjećuje više stotina sudionika iz nekoliko desetaka zemalja i sa svih kontinenata.

Prva tematska linija nosila je naslov *Koncepti i modeli socijalnog poduzetništva, zadružnog i dobrovoljnog djelovanja* unutar koje se htjelo odgovoriti na pitanje što mislimo da je socijalno poduzeće i što mislimo da bi ono trebalo biti. U drugoj se raspravljalo o resursima za socijalnu, zadružnu i dobrovoljnu akciju, posebice kako se mijenja okruženje financiranja, socijalnog financiranja i zadružnog kapitala i kakav je to utjecaj imalo na područje. *Socijalne inovacije i poduzetništvo* je bila treća tematska linija koja je sagledavala kako različite istraživačke zajednice koje proučavaju treći sektor uokviruju socijalne inovacije. Kakvu ulogu socijalno poduzetništvo ima u pružanju mjesta radikalnim oblicima demokracije koji dovode u pitanje kapitalistički sustav, tržišnu ekonomiju i političke institucije bilo je pitanje o kojem se raspravljalo u četvrtoj tematskoj liniji – *Socijalno poduzetništvo kao mjesto radikalnih oblika demokracije, sudjelovanja i djelovanja*. Peta tematska linija – *Višerazinska vladavina i ekosistemi za socijalno poduzetništvo i održivi razvoj* razmatrala je kako ljudi participiraju u vladavini socijalnih poduzeća. Nadalje, *Javna politika i pravni okviri za socijalna poduzeća* sagledavali su se u sljedećoj, šestoj, sesiji gdje se pozornost usmjerila na regulatorne i javno-političke aspekte različitih zemalja i regija. Sedma sesija proučavala je koncepte *zajedničkih dobara i kolaborativne ekonomije* te kakav doprinos imaju civilnom obnavljanju. *Društvena solidarnost i transformativni pokreti* bili su osma tematska linija u kojoj se htjelo analizirati izazivaju li oni i na koji način neoliberalnu hegemoniju. Deveta tematska

* Informacije o organizaciji na: <https://emes.net/>. EMES je najznačajnija mreža sveučilišnih istraživačkih centara i individualnih istraživača, te najveća istraživačka mreža koja se bavi pitanjima socijalnog poduzetništva.

² Dodatne informacije o Akciji mogu se naći na: <http://www.empowerse.eu/>.

³ Više informacija na: <http://fsi.coop/>.

⁴ Više informacija na: <https://www4.shu.ac.uk/research/crest/>.

⁵ Detaljni program konferencije može se pronaći na: https://emes.net/content/uploads/events/7th-emes-international-research-conference-on-social-enterprise/7EMESconf_25June19.pdf.

linija bila je fokusirana na *supstantivnu ekonomiju i pristupe istraživanju i praksi socijalnog poduzetništva inspirirane Polanyjem*. Konačno, zadnja tematska linija usmjerila se na *epistemološke, metodološke i pedagoške inovacije/napretke u socijalnom poduzetništvu* s glavnim fokusom na to kakve su prilike za kritička istraživanja i učenje u polju kojim dominiraju utjecajni »zagovornici«.

Na konferenciji je održano nekoliko plenarnih izlaganja i panela koja su bila usklađena s glavnom temom konferencije. Prvo je bilo naslova »Može li socijalno poduzetništvo biti sredstvo održivog razvoja?« na kojem su sudjelovali Rory Ridley-Duff, Luciane Lucas dos Santos te Nadia Johanssova. Zatim smo drugog dana imali panel »Što i kako socijalno poduzetništvo, zadrukarstvo i dobrovoljna akcija doprinose ciljevima održivog razvoja?« na kojem su sudjelovali Angela Eikenberry, Sonja Novkovic i Marthe Nyssens. Te naposljetku završni panel je za temu imao »Je li socijalno poduzetništvo sredstvo neoliberalizma?« te su na njemu sudjelovali Jo Barraket, Julian Le Grand i Álvaro Porro.

Nekoliko je projekata/istraživanja koji su imali globalnije predstavljanje na konferenciji. Prvi je bio *International Comparative Social Enterprise Models* – ICSEM projekt⁶. Projekt uključuje više od 230 istraživača iz više od 50 zemalja diljem svijeta te je predstavio rezultate globalnog istraživanja socijalnih poduzeća, kroz izlaganje *Mapping and Testing Social Enterprise Models Across the World*; te nekoliko knjiga koje tematiziraju socijalno poduzetništvo u Aziji te socijalno poduzetništvo u Latinskoj Americi. Uz to najavljene su dvije knjige o socijalnom poduzetništvu u Europi

koje će se izdati 2020. godine. Predstavljani su i napori unutar projekta *Mapping of social enterprise and its ecosystem in Europe* koji za potrebe Europske komisije provodi mapiranje razvoja socijalnog poduzetništva i struktura njegove podrške diljem Europe.⁷ Također, konferencija je predstavila nekoliko panela vezanih za COST Akciju 16206 *Empowering the next generation of social enterprise scholars* (EMPOWER-SE) koja je i podupirala ovu konferenciju. Paneli su bili vezani za socijalna poduzeća i socijalnu državu u komparativnoj perspektivi.

Zanimljiva je bila i debata urednika časopisa. Na njoj su urednici ili članovi uredništva najrelevantnijih časopisa u području (*Social Enterprise Journal, Journal of Co-operative Studies, Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, Voluntas, Review of International Cooperation, Journal of Entrepreneurial and Organizational Diversity, Journal of Social Entrepreneurship*) raspravljali da li kada govorimo o socijalnim poduzećima, zadrugama i dobrovoljnim akcijama časopisi premošćuju ili pojačavaju razlike koje postoje u područjima.

Dan prije početka konferencije održan je transdisciplinarni forum. Forum je bio namijenjen sudionicima koji dolaze iz neprofitnih organizacija, zadruga, mreža organizacija i javnog i privatnog sektora, te centara za obuku i obrazovanje. Sesije su obuhvatile teme poput primjene FairShares modela na razvoj socijalnog poduzetništva, socijalnih inovacija u obrazovanju, socijalnih ulaganja s naglaskom na zajednicu, ekonomija u zajednici, stvaranja organizacija koje su pogonjene vrijednostima, premošćivanja jaza istraživača i praktičara ili pak sesiju mreže doktoranada koja je bila okrenuta k pitanjima mentalnog zdravlja

⁶ Brojne radovi i rezultati projekta mogu se pronaći na: <http://www.iap-socent.be/icsem-working-papers>.

⁷ Izvještaje o pojedinim zemljama među kojima i Hrvatskoj moguće je pronaći na: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?pager.offset=5&advSearchKey=socnteco&mode=advancedSubmit&catId=22&doc_submit=&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0.

mladih istraživača. Sastao se i Forum o obrazovanju i osposobljavanju za socijalno poduzetništvo (FETSE).

Socijalna poduzeća prirodno prelaze različite vrste granica, u smislu sektora (javni, poslovni, zadruge, udruge), resursa (resursi s tržišta, javnih nabava ili ugovorenih usluga, darovnica, volonterski resursi itd.) i područja djelovanja. S obzirom na svjetsku interdisciplinarnu perspektivu, ova konferencija okupila je raznolike zajednice znanstvenika i praktičara koji su raspravljali o izazovima koji proizlaze iz održivog razvoja, ali i različitim aspektima djelovanja trećeg sektora kroz perspektive socijalnih inovacija, poduzetništva i akcije solidarnosti i drugih okvira. Ona predstavlja najveću i nezaobilaznu konferenciju za sve

one koji rade i istražuju u ovom području ili će to tek krenuti. U hrvatskim prilikama u kojima se sektor tek razvija, unatoč manjkavostima implementacije Strategije razvoja društvenog poduzetništva 2015.-2020., ovakva konferencije može biti izvor inspiracije praktičarima, ali i smjerokaz za razvoj područja donosiocima odluka. Sljedeća prilika za prikupljanje znanja i promišljanje područja bit će 2021. kada će konferenciju ugostiti GESES-istraživačka skupina sveučilišta u Zaragozi (Španjolska).

Doc. dr. sc. Danijel Baturina
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Studijski centar socijalnog rada